

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

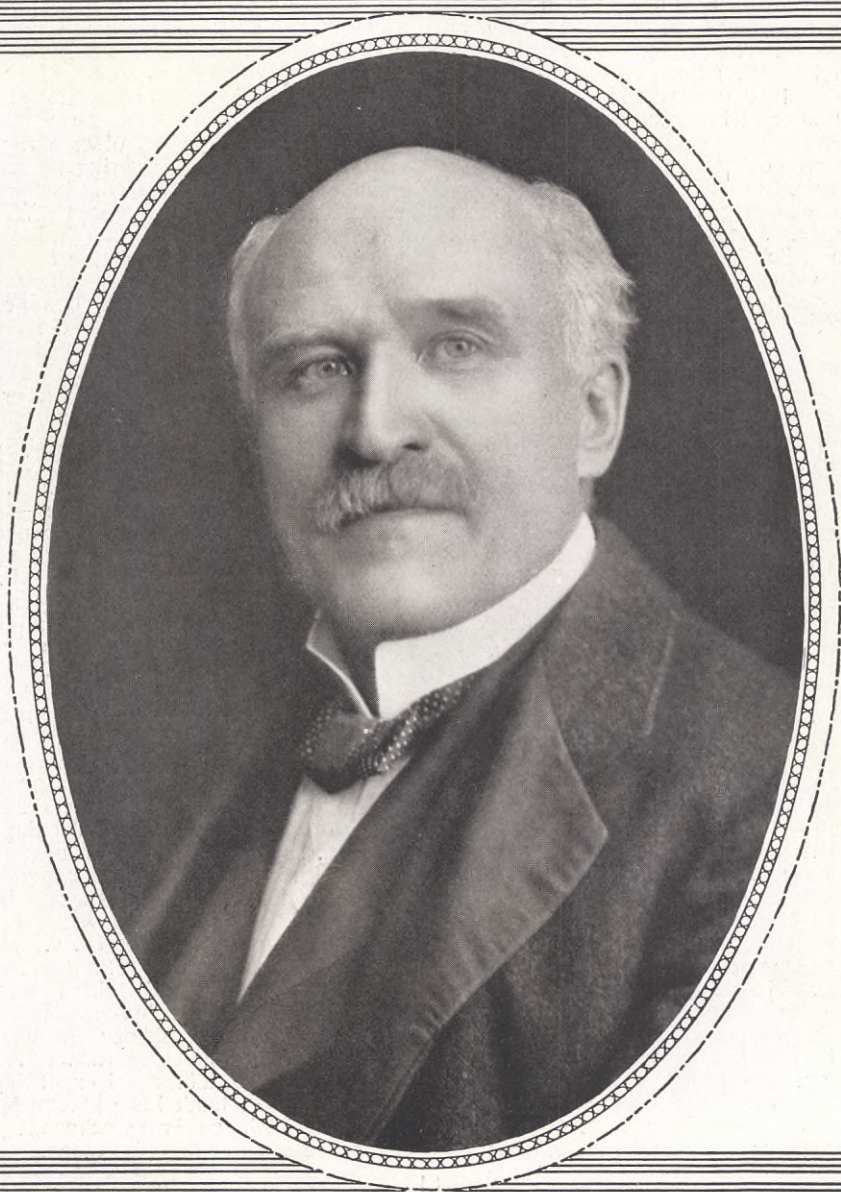

VY FRÅN STENUNGSÖN. — AMATÖRFOTOGRAFI.

15:DE ÅRG.

DEN 27 SEPTEMBER 1914.

N:o 52.

HERMAN LAGERCRANTZ.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

När h. m:t drottningen den 15 aug. tillkallade ett antal personer med anmodan till dem att inträda som medlemmar i en kommitté för nödhjälpsens ordnande, var det Sveriges förutvarande sändebud i Washington, hr Herman Lagercrantz, som lämnade redogörelse för kommitténs närmaste uppgifter, och föll det på hans lott att som ordförandens, prins Eugens, närmaste man inträda i det verkställande utskott, som vid tillfället utsågs. Valet var lyckligt: både som organisatör och välgörenhetsintresserad intager envoyén L. ett af de främsta rummen i vårt land.

Herman Ludvig Fabian Lagercrantz är född på Barkarby i Lojö församling af Stockholms län den 29 juli 1859 och son till dåvarande majoren, sedermera landshöfdingen öfver Jämtlands län, slutligen finansministern Carl Gustaf Lagercrantz och hans maka Augusta Emerentia Carolina Zethelius, en dotter till den bekante "gulddragaren" och bruksägaren Erik Adolf Zethelius i Stockholm. Efter mogenhetsexamen i Stockholm 1879 blef han elev vid krigshögskolan på Karlberg, hvarifrån han utexaminerades 1881, då han utnämndes till underlöjtnant vid Svea artilleriregemente. Han genomgick nu ytterligare artilleri- och ingenjörshögskolan 1886 och hade äfven i öfrigt gjort sig bemärkt som en duglig och lofvande officer, då han till ganska stor öfverraskning 1889 tog afsked för att ägna sina intressen och krafter åt Frälsningsarmén, hvars sociala hjälpverksamhet på ett oemotståndligt sätt fängslat hans varma religiositet.

Den korporation, hvari han sålunda inträdde, försummade icke att begagna sig af Lagercrantz' nit och arbetsförmåga. Jämte sin maka, Hedvig Margareta Croneborg, fick han till en början sig verksamhet anvisad vid själfva högkvarteret och åtföljde general Booth på dennes resor. År 1890 blef han fältsekreterare d. v. s. chef för personalen i Sverige och planlade samma år det sociala arbete med härbergen, vedgårdar och räddningshem, som igångsattes under de närmaste åren. Samtidigt organiserade hans maka arméns slumverksamhet i Stockholm. Hans förtjänster som frälsningsarméns föranledde 1893 hans befordran till öfverste. Tre år senare beordrades han till Indien för att organisera jordbrukskolonier för lågkasten och undersöka möjligheten att inrätta statsunderstödda bybanker, genom hvilka lågkasten skulle kunna räddas från de isynnerhet efter hungersnöden 1894-95 kännbara utprässlningarne af procentare. Under inemot två år vistades han därute och såg sina bemödanden krönas med framgång — 1896 blef han t. o. m. arméns chef i Indien — då han öfveranstängd som han var svårt sjuknade i tyfus. Han tillfrisknade visserligen, men för att återvinna fulla krafter och få återse sina barn, som kvarlämnats i Sverige, återvände han till fäderneslandet, lämnade efter någon tid arméns tjänst — han kvarstod dock t. v. som ordförande i dess ekonomiska afdelning i Sverige — och blef — brukspatron.

När greve af Hermanssons på Ferna fallissemang på sin tid inträffade, innehades Virsbro bruk i Västmanland af dennes måg, greve Samuel af Ugglas. Denne indrogs i fallet och måste afträda possessionen till ett aktiebolag, hvari Herman Lagercrantz ingick först som stor delägare, sedermera som ensam innehafvare. Vid denna tid var Virsbo en på förfall varande gammal bruksegendom med ett par lancashire-hårdar, som dock voro nedlagda. Ett undantag från förfallet bildade endast gårdens corps de logis, "slottet", som det kallades, hvilket var nybyggdt. Den industriella verksamheten var nedlagd, jordbruket endast nödortfigt uppehållet, skogen till stor del nedhuggen och arbetarebostäderna mesta-

dels eländiga ruckel. Med Lagercrantz öfvertagande af egendomen blef det annorlunda. De gamla smedjorna fylldes åter af muntert arbete. Man började med en anspråkslös tillverkning af järnvägskoppel och upptog sedermera förfärdigandet af granater för flottans behof. Snart räckte icke de befintliga utrymmena utan nyanläggningar måste göras, men detta skedde alltid med anspråkslös utstyrelse och måttliga dimensioner. Lagercrantz var i det längsta sin egen drittsingeniör. Begåfvade och duktiga arbetare fingo rycka fram på öfriga ledareplatser, hvarvid chefens människokänedom var till största gagn: han förstod att taga vara på hvars och ens särskilda förmåga. Arbetarebostäderna ombonades efterhand och arbetsamhet och nykterhet blef allmänt rådande. Arbetsgifvaren och arbetarne voro ömsesidigt tillfredställda med hvarandra.

Snart togs Lagercrantz' duglighet i anspråk äfven för annat än Virsbo. Han kallades att deltaga i ledningen af flera af bergslagens andra mera betydande bruksegendomar såsom Ferna, Surahammar, Larsbo-Norn, Hellafors o. s. v. Och när regeringen grep sig an med en välbehöflig reform af statsbaneförvaltningens och telegrafverkets styrelse, blef Lagercrantz' medlem i den kommitté, som för ändamålet tillsattes.

Med någon öfverraskning erfor allmänheten, att Lagercrantz 1907 lämnade sin vidtomfattande enskilda verksamhet för att öfvergå i statstjänst: han mottog nämligen då regeringens uppdrag att begifva sig till Förenta Staterna som envoyén Grips efterträdare på sändebudsposten i Washington. Att det var en angenäm öfverraskning behöfver icke sägas; ingen kunde vara bättre ägnad än han att i ett anglosaxiskt och demokratiskt land upprätthålla förbindelsen mellan Sverige och dess utvandrade söner. Man hade blott svårt att förstå, att han för detta allmänna intresse var beredd att så helt ofra sitt enskilda. Men detta hör till hans karaktär och är kanhända ett släkdrag; hans fader gjorde något liknande, när han lämnade landshöfdingestolen i Östersund för finansministersposten; han gjorde det af plikt och stupade på sin pliktuppfyllelse.

Herman Lagercrantz stupade icke. I tre år öfvaldade han sitt sändebudsämbete — 1908 uppehöll han äfven sändebudsposten i Köpenhamn under där pågående underhandlingar om de s. k. Östersjö- och Nordsjötraktaterna — på ett sätt, hvarom meningarne icke voro delade. Svenskarne därute kände, att de i honom hade en representant, som icke blott talade deras språk, utan äfven kände som de och förstod deras tankelif. Säkerligen har intet tidigare svenskt sändebud i Amerika utträtt mera för vidmakthållande af svenskheten därute än han.

Efter återkomsten till Sverige har Lagercrantz med samma ifver ägnat sig åt svenskt näringslif som före utresan. Bl. a. annat har han mottagit ordförandeskapet i Motala verkstads nya aktiebolag och därmed en ledande ställning i den svenska industri, som kanske mer än någon annan varit i behof af reorganisation och uppryckning. Vidare är han ordförande i Virsbo-Ramnäs kraftaktiebolag, A.-B. "Elektriska ugnar", Norrlandsbanken och A.-B. Isfjorden-Belsund-Spetsbergen, v. ordförande i styrelsen för Larsbo-Norns Aktiebolag, ledamot af styrelsen för Hellefors bruks aktiebolag o. s. v. Alltjämt äger han Virsbro bruk med underlydande samt hälften af Ramnäs bruk och Seglingsberg.

Af allmänna uppdrag må nämnas, att Lagercrantz sedan 1913 är ordförande i exportföreningen, samt att han är ordförande i Stockholms barnavårdsbyrå. Sammanställningen är betecknande för den vidtämmande arten af hans intressen.

GUSTAF SPARRES SISTA FÄRD.

Foto. Hermanson, Skara.

FÖRRE TALMANNEN, GREFVE GUSTAF SPARRE JORDFÄSTES I OFVA KYRKA DEN 10 SEPTEMBER. (Text å sid 830).

Kliché: Bengt Sjöberg.

Foto. Backlund, Göteborg.

DEN I LONDON PLÖTSLIGT AFLIDNE SKEPPSREDAREN W. R. LUNDGREN SÖNDAG ANKOMMER TILL GÖTEBORG SÖNDAG DEN 20 SEPT. MED ÅNG. BALDER. SE V. PORTR.-GALL. (Text å sid. 830).

Kliché: Bengt Sjöberg.

Spiran på Lysekils kyrktorn, hvilken under senare tid efter utståndna svåra stormanlopp lutat mot sitt fall, bröts den 15 sept. under då rådande orkan fullständigt och störtade till marken. Spiran, hvilken vägrade inemot ett ton anställda i fallet ingen större skada. Vid företagen undersökning visade det sig, att den grofvjärnstång som uppburit spiran, varit fullständigt upprossad. Kyrkan invigdes hösten 1901.

Foto. Sjöberg.

Kliché: Bengt Sjöberg.

MILITÄRFLYGAREN LOJTNANT E. JUNGNER, omkommen vid en automobilfärd den 13 september. — Efter ett i slutet af sistl. augusti taget porträtt. (Text å sid. 830).

Foto. Ekstrand, Lysekil.

LYSEKILS KYRKA SEDAN DEN UNDER LÅNG TID FALLFÄRDIGA TORNSPIRAN RASAT UNDER STORMEN DEN 15 SEPT. T. h. synes tornspiran efter fallet.

Kliché: Bengt Sjöberg.

PARIS I FARANS STUND. "LA BLAGUE PARISIENNE".

PARISKORRESPONDENS TILL H. S. D. FRÅN B. M. AHLBERG.

Det dräpta lilla barnet bäres bort på en bår. Modern har hämtat sig och står där plötsligt åter stark, ett leende kämpar sig fram ur tårarne — en gammal man i mängden har funnit det rätta ordet: — Hon har fallit på årens fält den lilla flickan — var stolt öfver att ni offrat det käraste ni äger för Frankrike!

— Fallit på årens fält, mumlar den arma modern, som en soldat, fastän hon bara var en liten flicka.

— Vi äro alla redo! ropar en liten arbeterska med ostyriga rödbruna lockar och med lugg å la Jeanne d'Arc. — Låt dem blott komma, les Albaschl!

— Jag biuder ut mig åt nästa bomb, skrattar hon gäckande och rivet itu sin fichu, så att den vackra hvita halsen blottas.

Skratt och bifallsrop hälsa hennes käckä åtbörd, och mängden som sprider sig bär prägeln af denna nästan kallblodiga munterhet som alltid i farans stund karakteriserat fransmännen. Ty det lätt upprörda, nervösa franska temperamnet, som så lätt jäser öfver, när det är fråga om obetydligheter, blir liksom stälsatt, klart och lugnt inför verklig fara.

Icke nog därmed, det sätter en ära i att häna, utmana faran — ja, njuta den. Det är hvad man kallar "la blague parisienne". Den är lika gammal som racen själf. Främlingar förstå den nästan aldrig. De taga denna lätta sorglöshet, denna gäckande dristighet i farans stund för lättsinne, frivolitet och fördärf — kanske degeneration. Men i själfva verket är la

PRESIDENTEN POINCARÉ (i midten), FRANSKA ARMÉNS ÖFVERBEFÄLHAFVARE GENERAL JOFFRE OCH KRIGSMINISTERN MILLERAND.

PARIS RUSTAR SIG MOT BELÄGRING. Barrikad-anordningar vid porte de Vincennes. — Nederst: Liknande anordningar vid porte Maillot.

Paris i bäfvan — Paris i panik! Nonsens! Den som säger det vet inte hvad han talar om.

— Är det en Zeppelinare, som sväfvat öfver staden?

Parisaren och hans väninna, midinnetten, sträcka hals. Folk skyndar ut ur butikerna. Påpassliga kafévärdar hyra ut sina tak till nyfikna.

Mellan kl. 4 och 5 intager man nu sin apéritif på hustaken i Paris och roar sig med att kika efter Zeppelinare.

— Ah — var det en bomb som föll —? —!?

Människorna strömma samman ifrigt pratande och gesticulerande. — Jo, en död och två sårade från en byggnad hvars fönster och dörrar krossats.

Den dödade är ett barn — en halvuxen flicka. Modern kommer störtande och kastar sig öfver den lilla — andra kvinnor gripa fast i henne och söka ingiiva henne tröst. Händer knyts i raseri och förbannelser utslungas mot de germanska barbarerna, vår tids hunner som belzarne döpt dem till.

* Fransk och engelsk benämning på tyskarne.

Efter fotografier från Paris.

Öfverst: GORDON HIGHLANDERS af skottska trupper som jemte alla tillhörande den engelska armén i kriget tillvunnit sig icke endast med-allierades men äfven motståndarens oförställda beundran för atomordentliga prof på tapperhet.
 TYSKT ARTILLERI DRAGER GENOM NAMUR. Under alla faser af kriget har det tyska artilleriet varit af en alldeles serskild betydelse och tillvunnit sig äfven motståndarnes odelade beundran. Efter originalfotografier.

blague parisienne själfva essencen i den franska sinnesarten, det franska modet, den franska ridderligheten.

Det var den som under skräckväldets dagar kom aristokraterna att med ett skämt och ett leende bestiga guillotinen. Och det var den, som kom pöbeln att af aristokraterna kräva, att de skulle dö som aristokrater. Ty nobless oblige. Och det är också den som nu satt sin prägel på Paris.

Inte ett spår af panik och ingen upståndelse på något håll. Lugnt och tillitsfullt med en kvickhet på läpparne afvaktar Paris det värsta i hopp att det hela skall aflöpa lyckligt.

De tro på sig själfva och på den energiske generalen Gallieni, som icke skall svika dem. Och de veta, att de allierades trupper blifva allt starkare och bättre ju längre det drar ut på tiden —

Les Albasch ha — äh ja — tills nu varit de starkaste två, tre gånger talrikare än de franska och engelska trupperna tillsammans, men vänta tills ett par månader ha gått — tills England och Ryssland sändt fram nya friska trupper — parisern tar af sig hatten, svingar den och ropar:

— Vive l'entente!

DET SISTA SKOTTET.

FÖR HVAR 8 DAG AF *G. Adrian-Nilsson.*

JEAN FORT kröp fram ur den kullstjälpta ammunitionsvagnen och såg sig försiktigt omkring.

Hans dödsbleka ansikte, som den svarta skäggstumpen gjorde magert hvitt, stack upp en belgisk uniformskrage.

Så långt hans öga nådde var slagfältet betäckt af döda och sårade — från skogsbrynet, hvarifrån det sista olyckliga utfallet gjorts, till den sprängda järnvägsbron öfver floden.

Det stank af varmt blod ännu — och röken från en osynlig eldhärd, en brinnande gård, dref öfver trädtopparna in öfver det blodiga fältet.

Långt borta från öster hördes ekot af korta gevärssalvor.

Jean släpade kroppen, som han dolt inklämd mellan två ammunitionslådor, fram ur dess gömställe.

Han höll sitt gevär med koliven mot marken och stödde sig därpå — hans genomskjutna lår smärtade ännu.

Men annars tänkte han nu blott på en sak — att fly, att rädda sig.

Fly tillbaka till hemmet och dölja sig till detta fasansfulla krig var slut. Han undersökte med skrämnda blickar åter terrängen — de oräkneliga kullkastade kropparna med sina sönderskjutna, blodiga lemmar, de förvridna ansiktena och sträckta armarna.

Vid skogsbrynet, lågo högar af lik, alla i belgiska uniformer. — En man, som blifvit kastad högt upp låg så, att hans öppna bröst syntes, och ur ett djupt bajonettsår vid hjärtat rann ännu hans blod ner öfver kamraternas döda ansikten. Vid åsynen däråf höll Jean på att svimma. Nu när han var en ensam och nykter betraktare, och icke längre förnam krigsdånets hetsande musik — öfverfölls han af en plötslig fasa, som kom honom att, utan tanke på upptäckt, stört fram öfver dessa högar af människor — med slutna ögon, blindt, bort därifrån.

Snubblande, handlöst framåtrusande nådde han skogsbrynet och störtade in bland träden.

Utmatad af svält och blodförlust föll han omkull vid en trädstam.

Ett ögonblick tänkte han på kamraterna, lika utmatade som han, hvilka elektricerade af ett tillfälligt övertag lyckats drifva tyskarna på flykten och nu förföljde dem i riktning mot Liège.

Han tänkte på den plötsliga smärtan i sitt vänstra lår — hur han fallit omkull och lyckats dölja sig under ammunitionsvagnen, med den blixtsnabba tanken på flykt.

Och under tiden han låg gömd med fingern på gevärshanen, beredd att skjuta första bäste, som upptäckte honom gjorde han upp en plan.

Han skulle tvärs genom skogen, följa järnvägslinjen, där han doldes af banvallen på ena sidan och den fullväxta rågen på den andra. Sedan taga af vid viadukten, smyga sig tvärs öfver landsvägen, genom grannens trädgård och — hem.

Han log när han tänkte därpå — hur öfverraskade de skulle bli där hemma.

Och tanken gaf honom nya krafter och han gjorde sig beredd att sätta sin plan i verket. Han undersökte säret och förband det med en flik af sin sönderfina skjorta, lade geväret i remmen öfver axeln.

Men plötsligen blef han medveten om att han saknade något.

Han trefvade på sina kläder — han saknade ammunitionsgördeln.

Den hade han krängt af sig då han kröp in under sitt gömställe.

Han stod ett ögonblick villrådlig — den förra soldatförsiktigheten vaknade upp hos honom. Men när han övertygat sig om att han hade ett skott kvar i gevärsmagasinet — ansåg han det nog.

Genom att ofta stödjä sig mot trädstammarna kom han tort nog genom skogen, och utan äfventyr nådde han, dold mellan banvallen och rågen, viadukten.

Det var på eftermiddagen, solen stod lågt och sände en bred, smal flod af ljus in under viadukten mörka järnhvalf.

Han såg i dess ljus plötsligen blixterna från två preussiska husarhjälmor — de hade aflagt sina fältuniformer och kommo långsamt ridande mot hans gömställe.

Han satt inkrupen under en af de stora bågarna som förenade pelarna och höll andan.

Han hörde enstaka ord af deras lågmälda samtal, när de redo förbi utan att observera honom.

Han väntade tills ekot af hästhofvarna ej mera hördes, och smög sig åter fram.

Spanande, lyssnande.

Allt var tyst — blott träden susade svagt.

Med några språng var han öfver vägen, och lyckades med en öfvermänsklig ansträngning kasta sig öfver det låga staketet till grannens trädgård.

Men samtidigt hörde han ett kort "Werda" — utan att uppfatta hvarifrån — ljudet af röster, som häftigt växlade ord.

Han blef nu så förvirrad att han förlorade all försiktighet.

Han störtade genom vinbärsbuskarna och kom fram till grinden.

Vid det prassel han gjorde, ljud ropet på nytt, nu närmare, och han hörde springande steg — ett kommandorop, och ett skott aflossades.

Preussarna!

Han hade stött på en tysk vaktpost — stationerad i grannens trädgård.

Han visste knappt hur han kom genom grinden, in på planen framför föräldrahuset.

På verandan stod hans mor — med ett ängsligt, undrande uttryck i ansiktet.

Hon hade ej sett honom.

— Mor ropade han svagt.

Hon spratt till.

Han ropade ännu en gång — Mor!

Med ens såg hon honom.

Hon gaf till ett kort skrik och sträckte ut armarna.

Och nästan gråtande sprang han fram och omfamnade henne.

— Göm mig, hviskade han, för guds skull göm mig, preussarna äro efter mig.

Hon drog honom in och stängde dörren.

Dammig, smutsig, oigenkänlig föll han omkull i den låga gammaldagssoffan.

Han låg så med geväret vid sidan, medan blodet i små droppar rann från hans sår ned på det sandade, hvita golvet.

Han rörde knappt på sig, då dörren hastigt slets upp och fadern stod framför honom.

— Jean, ropade han och hans röst var dock underligt låg och tjock — Jean, har du rymt?

— Har du deserterat?

Han nickade svagt.

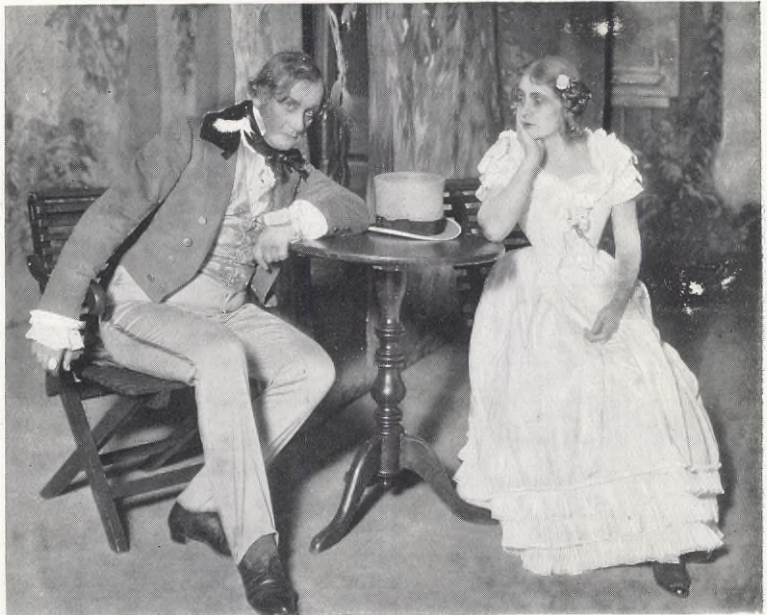
— Hvarför?

Fadern stod nu aldeles intill honom och han förnam metallukten från hans förskinn.

— Hvarför har du rymt? sade fadern, och hans röst var nu kall och hård.

Jean slog upp ögonen och såg in i sin fars ansikte.

Dramatiska teatern gaf fredagen den 18 dennes sin första premiär för säsongen och presenterade därvid ett svenskt dramatiskt verk af ingen mindre än vår berömda författarinna Selma Lagerlöf. Det var en dramatisering, som författarinnan själf företagit af sin i "Ösvnliga länkar" ingående bekanta berättelse "Dunungen". Premiären var så mycket intressantare, som dr Lagerlöf här samtidigt debuterade som dramatiker. De verk af hennes hand, som förut uppförts på scenen, ha som bekant fått sin dramatiska form af andra. Om "Dunungen" — så är dess namn äfven i den dramatiska formen — blef en succés, som torde tillförsäkra Dramatiska teatern den i dessa tider icke ovälkomna förmånen af en kassapies, så bör man rättvisligen låta teatern dela äran af denna framgång med författarinnan. Ty hvad som möjligen brast i den dramatiska omformningen af den episka berättelsen ersattes af ett på de flesta händer alldeles förträffligt spel och en omsorgsfull regi. Herr Ivan Hedqvist vann en ny seger till sina många föregående i den manliga hufvudrollen som brukspatron Teodor Fristedt. I titelrollen gaf fru Hedberg allt det oskuldssfullt skära och förändrande hos den unga flickan, men lyckades otvivelaktigt bäst i de tragiska momenten. Författarinnan, som från direktörslögen öfvervarv premiären, blef efter dess slut lifligt hyllad af publiken, bland hvilken märktes kronprinsparet och prins Eugen.

«10. Jeger, Sthlm. Klische: Kem. A.-B. Bengt Sjötersparre, Sthlm.-Gbg. SELMA LAGERLOFS "DUNUNGEN", Å K DRAMATISKA TEATERN. Fru Stina Hedberg som "Dunungen" och hr Ivan Hedqvist som "brukspatronen".

Och han insåg plötsligen att detta mörka, obönhörliga ansikte aldrig skulle förstå honom.

Han reste sig upp — han ville bort, ut — han var ej säker här.

Han pekade på sitt sår.

— Men till att springa den långa vägen hem — därtill hade du krafter — till att svika din plikt, att bringa vanära öfver mig och din mor och dig själf, sade fadern, och han stödde sig mot soffans karm.

Jean reste sig och gick två steg öfver golvet och ville förbi.

I detsamma bultade det på ytterdörren.

— De komma för att hämta dig, sade fadern.

— Och du, sade Jean, du kommer att lämna ut mig.

Några ögonblick stod den gamle smeden orörlig och lyssnade mot något, som talade bakom hans breda, hederliga bröst.

— Ja, sade han så och gick mot dörren. Du har svikit mer än dig och mig — du har svikit ditt land — sade han innan han stängde den.

En officer stod därute med fem man.

— Nå har ni nu väl stoppat in tuppsycklingen bakom sängbolstren — och han pekade med sabelklingan mot dörren som fader Fort stängt efter sig.

— Det är er son, sade han därefter höfligt.

— Jag har ingen son, svarade fader Fort.

— A, ni vill söka lura mig —.

— Nej, afbröt på nytt den gamle — min son är ej någon pultron, mannen därinne tillhör er, jag känner honom ej.

Officerens ögon lyste af beundran, och han bugade sig djupt.

— Jag lämnar denna, sade han och räckte den gamle sin revolver — så kan han dö som en man — gif honom den.

Men innan han talat till slut ljöd knallen af ett skott därinne — en gammal kvinna skrek vildt, och när de slog upp dörren låg Jean Fort med sitt gevär vid hjärtat död på det hvita golvet.

Officeren, som tog upp geväret och undersökte det, sade blott:

— Det var hans sista skott. Och den gamle upprepade med höjt hufvud.

— Det var hans sista skott — det råddade hans ära.

Och tröstande slöt han sin hustru i sin famn, medan den preussiske officeren stilla gick ut för att underrätta sina kamrater.

Amatörfotograf

Klische: Kem. A.-B. Bengt Sjötersparre, Sthlm.-Gbg.

MORA SCOUTKÅR UPPVAKTAR PRINS EUGEN under besök hos artisten och fru Anders Zorn.

KEJSAR WILHELM MOTTAGER EN KRIGSRAPPORT. Vid sidan generalstabschefen greve von Moltke. Efter originalfotografi.

Den sjunde krigsveckan har bragt endast få underrättelser om i något afseende afgörande händelser på någon af krigsskådeplatserna.

På den franska krigsskådeplatsen inleddes den med fortsatta återtag af den tyska armén. Längst i väster gjorde tyskarne ett försök att häjda den franska framryckningen vid Aisne mellan Compiègne och Soissons, men tvungos att uppgifva äfven denna försvarslinje. Längre i öster ryckte fransmännen åter in i Reims, som utrymts af tyskarne. Ett tyskt angrepp på staden Troyon tillbakaslogs. Och franska Lothringen, ända från Nancy till Vogeserna kunde på tisdagen från Paris rapporteras fritt från fiender.

Emellertid synes af meddelanden under senare delen af veckan framgå, att denna tyska reträtt åtminstone till en del motiverats med strategiska skäl. I hvarje fall ha å båda sidor de stridande parternas positioner stärkts. Våldiga strider synas visserligen hela tiden ha pågått, men med stor likstämmighet konstaterades på lördagens afton såväl af tyskarne som af de allierade fransmännen och engelsmännen, att ställningen i allt hufvudsakligt vore oförändrad, tydligen beroende på att båda parterna befinna sig i starkt befästa, defensiva ställningar. Man får af allt att döma bereda sig på att det stora slaget, i själva verket en hel rad fristående, men dock samhöriga drabbningar på en 20 mil lång, nästan rak linie från trakten af Compiègne i väster till Verdun i öster, ännu kommer att fortsättas ett antal dagar framåt. Måhända sammanhänger för-

ändringen i tyskarnes hållning här icke blott med den fransk-engelska offensiven, utan äfven med det försvagande af deras styrka, som blivvit en följd af starka truppstyrkors översändande till den östra krigsskådeplatsen.

Det synes nämligen stå fast, att österrikarne befinna sig i ett visst trångmål. Uppenbarligen ha såväl ryssar som serber här gjort stora framsteg. De förra ha gått öfver Sanfioden och stå i omedelbar närhet af fästningen Przemysl. De ryska generalerna Ruz-

TYSKT SORGE-MÄRKE, då svart sorgdräkt af krigstekniska skäl icke får bäras.

JÄTTESLAGET VID MARNE

skij och Brusilov präsas här hårdt Aufsenbergs andra armé, som synas befinna sig i ett visst upplösningstillstånd. Förmodligen med hänsyn till detta österrikarnes svåra läge synas tyskarne ha detacherat åtskilliga — det uppgives 5 å 6 armékårer — till Ostpreussen och därigenom möjliggjort för gene-

BILDER FRÅN SLAGFÄLTET. Döda kroppar efter soldater och hästar, en massa utrustningsföremål och icke minst de af granater splittrade träden visa en af de många platserna för slaget vid Marne.

Nederst:

AF TYSKARNE TAGNA FRANSKA, BELGISKA, O. ENGELSKA KRIGSFÅNGAR.

ral Hindenburg icke blott att rensa Ostpreussen från fiender, utan ock att rycka in på ryskt område.

Intresset koncentrerar sig i närvarande stund på hvad som

Forts. sid 27.

Efter originalfotografier.

BRÜSSEL UNDER TYSK OCKUPATION.

1. TYSKA TRUPPER PÅ GRAND PLACE. — 2. TYSKA TROSSFOROR. — 3. TYSKA TRUPPER I VÄLBEHÖFLIG HVILA *efter otroliga marschprestationer.* — 4. HUR DE TYSKA TRUPPERNA FÖRPLÄGAS I FÄLT. *Scen från en gata i Bryssel. — Efter fotografier öfver London.*

Kittche: Kem. A.-B. Bengt Sjöversparre, Östlin-Ölg.

DINANT I RUINER. — SLAGET VID MARNE.

KOMMENDANTEN I DEN AF TYSKARNE ÖDELAGDA BELGISKA STADEN
DINANT BESER RUINHÖGARNE. (Se nästa sida)

(Forts. fr. sid. 825.)

skall hända i Österrike. Man kan icke misstaga sig om en under intrycket af de ryska segrarne stigande krigsstämning såväl i Rumänien som i Italien, hvilka länders folk längta att med sig återförena, det förra de rumäniska folkspillrorna i Siebenbürgen, det senare de italienska på istriska halfön och kring Trident. Grekland uppgifves redan ha låtit sin flotta förena sig med den fransk-engelska, under det Turkiet skall ha ställt sin under tyskt befäl. Utgör detta inledningen till den turkiska frågans återupprullande? I världsfredens intresse låge utan tvifvel ett definitivt ordnande af "den sjukemannens" arifsfråga i sammanhang med det nu på gående världskriget.

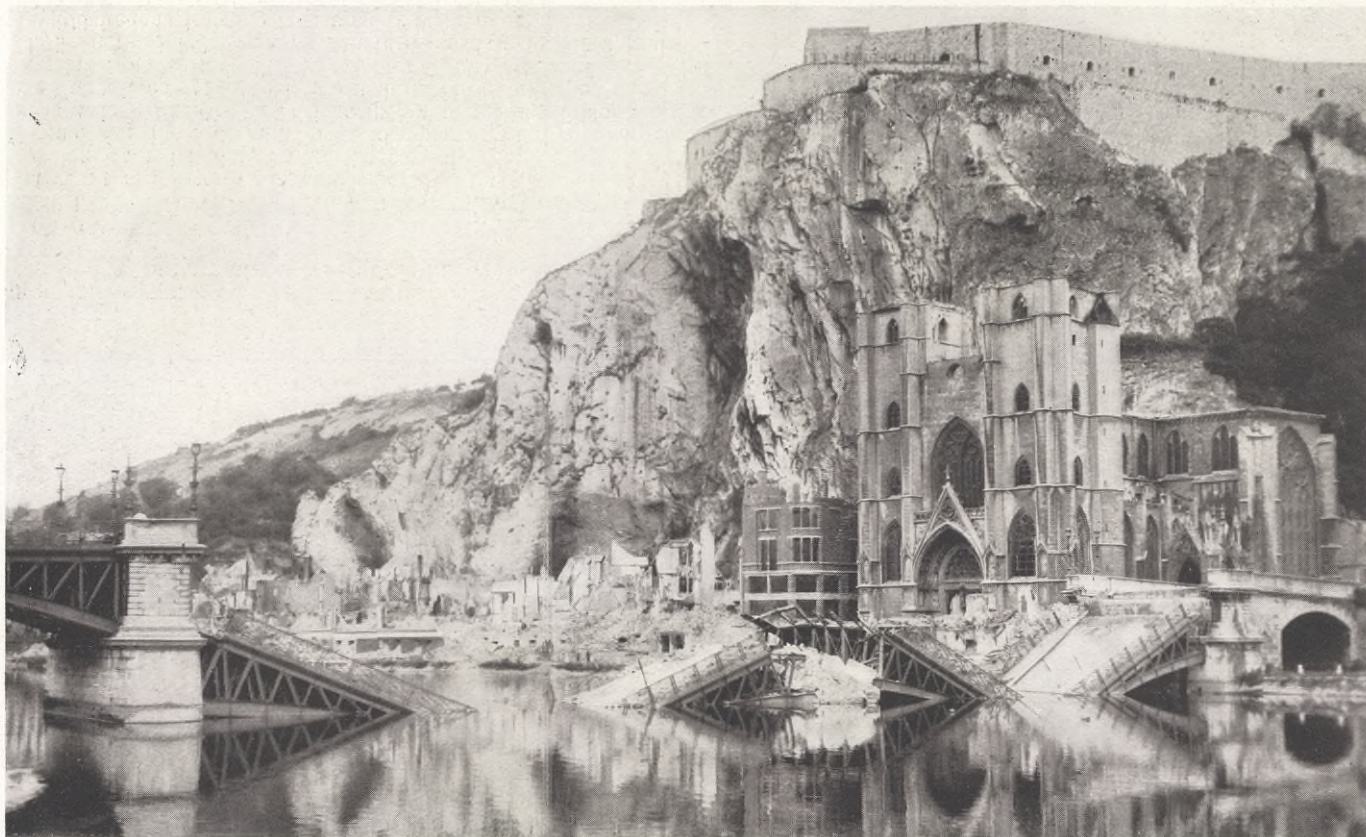
Redan nu har en första fredsansats gjorts, som man kunde vänta

Efter originalfotografier.

Klisché: Kem. A.-B. Bengt Sjöförsvarer, Sthlm.—Gbg

AF TYSKARNE BESKJUTNA STÄDER I NORRA FRANKRIKE: MEAUX. Man ser den sönderskjutna bron provisoriskt lagad. — TERMONDE, helt ödelagd.

Efter originalfotografier.

Öfverst: DEN BESKJUTNA KYRKAN I DINANT OCH KRINGLIGGANDE HUS. Högst upp synes citadellet. På andra sidan Maas-floden ligger en annan stadsdel fullkomligt ödelagd

Nederst: BRON VID LYCK, EN AF HISTORIENS MÄRKLIGASTE BROBYGGNADER. Fyra gånger försökte tyska trupper komma öfver Maas vid detta ställe och voro nära att lyckas. Men belgierna besköt dem så våldsamt, att först femte försöket kröntes med framgång. Därefter har hela den tyska här som krigat i Belgien passerat denna bro.

af president Wilson. För man anse de i prässen lämnade uppgifterna om medlingsförsöket riktiga, kan man emellertid icke förvåna sig öfver, att det strandat. Men anmärkningsvärdt är dock, att man i Amerika, hvars regering gifvetvis är vida bättre underrättad om det verkliga läget i de krigförande staterna än de neutrala ländernas allmänhet, ansett sig ha skäl företaga detsamma. Det kundetyda på, att Tyska rikets inre konstitution vore starkare angripen än man officiellt vill medgifva. Hvarmed naturligtvis icke skall vara sagt, att icke även Ryssland, Frankrike och England börjat erfara krigets mattande inflytande. Endast Tyska riket har emellertid fullt fätt pröva på hvad afstängningen från världshafven betyder för en modern industristat. Och att hatet mot England, som åstadkommit detta, i Tyskland är så intensivt, som många tecken tyda på att det är, utgör kanske ett vittnes-

FRÅN ÖSTRA KRIGSSKÅDEPLATSERNA.

börd just om huru smärtsam erfarenheten däraf förnimmes.

Af krigstekniska skäl få i Tyskland anförvandter till i kriget stupade icke anläggas svart sorgdräkt, hvars dysterhet och talrika förekomst skulle kunna inverka nedstämmande

SLAGET VID TANNENBERG:
Tyska Röda Korsets automobilpark inväntar vid Allenstrin sårade från slagfältet vid Tannenberg, där tyskarne vunnosin ryktbara seger öfver stora ryska truppstyrkor.

TYSKA MASSGRAFVAR Å SLAGFÄLTET VID TANNENBERG.
Efter originalfotografier öfver Berlin.

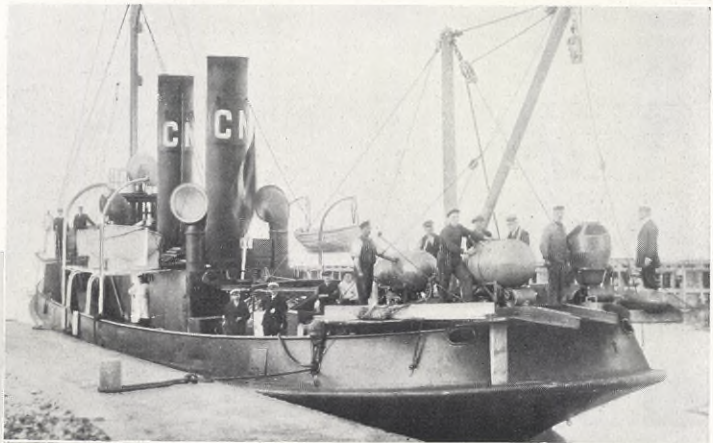
på befolkningens mod och tillförsikt. Som sorgetecken bäres ett minnesspänne af det utseende, vår bild visar, med orden: "Stolt gaf jag ett dyrbart hufvud för fäderneslandet".

ÖSTERRIKISKA SJUKVÅRDSAMBULANSER MED SÅRADE FRÅN SLAGFÄLTET. Efter originalfotografier öfver Wien.

(Till bild å sid. 819).

Grefve Gustaf Sparres begrafning ägde med stor högtidlighet rum den 10 sept. i Orva kyrka i närheten af Skara. Efter jordfästningen hvilken förrättades af biskop H. Danell höllos vid gravven varmhiärtade minnestal af representanter för den hänsöfne jorddrottens underhafvande. Bland de talrika begrafningsgästerna märktes riksmarskalken, grefve Douglas som representant för konungen, landshöfdingen friherre F. De Geer, generaldirektör Juhlin m. fi. I den rika blomstergården syntes kransar från konung Gustaf och änkedrottningen af Dan-

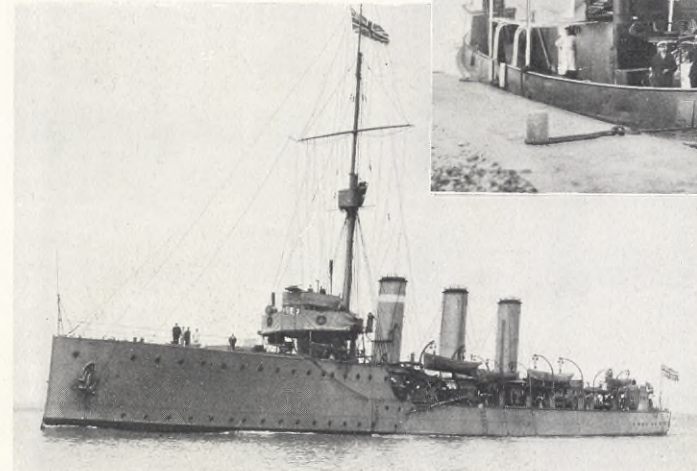
TYSKT MINFARTYG.

hade samlats, utom stora människoskaror, repr. för Göteborgs stadsfullm. och magistrat, för stadens handels- och sjöfartskretsar samt för korporationer, som den bortgångne tillhört. Sjömannasällskapet samt Göteborgs fartygsbefälhafvareförening och Göteborgs maskinistförening mötte med sina fanor. Sedan kistan förts i land och nedsatts på den där anbrakta katafalken framträdde skeppsredare John E. Olsson och erinrade om den hädangångnes förtjänster som enskild person och som främjare af vårt lands handelsjöfart.

(Till bild å sid. 819).

Under en bilfärd, hvilken ett antal officerare den 13 sept. företogo från Malmslätt till Jönköping för att där studera start och landningsmöjligheter för flygning, råkade en af bilarne på grund af vägens uppblötta beskaffenhet att välta, hvarvid de åkande *löjtnanterna Jungner och Nordlander*, kommo under den kullstälpta bilen. Medan löjtnant Nordlander undslapp olyckan med några lättare kontusioner, erhöll löjtnant Jungner så svåra skador, att han efter några timmar afled å Vadstena lasarett dit han förts.

Den så sorgligt borttryckte officeren var född år 1887 och son till f. d. rektor Jungner i Skara.

DEN FÖROLYCKADE ENGELSKE KRYSSAREN "PAT I FINDER. Det antogs först ha stött på en tysk mina, men efter senare meddelanden skulle den ha blifvit sänkt af en tysk undervattensbåt. Efter originalfotografi från London.

mark samt vidare från Första kammaren, Skaraborgs läns husällningssällskap och ett stort antal enskilda bemärkta personer.

(Till bild å sid. 819).

Stöftet efter *skeppsredare Wilh. R. Lundgren*, som under en resa utrikes aflidit i London, öfverfördes af Thuleangaren Balder den 20 sept. till Göteborgs hamn. Vid tilläggspåtsen

Vecko-Journalen

har i sitt senaste nummer riktat ett genmäle mot vårt påpekande af H. 8. D:s öfverlägsna krigsbildsmateriel. — Tidningen vill häri se en nervös oro å vår sida. — Oro för hvad? Sannerligen, oro har H. 8. D. aldrig känt för den konkurrens som V.-J. kunnat bjuda. — Men väl förtrytelse. — Den förtrytelse hvarje civiliserad människa känner mot armbågs-sträfvaren, den lika bekanta som osympatiska typ som under skrytsamma, själfförhåfvande och ovederhäftiga påståenden söker armbåga sig till en plats som icke tillkommer honom. — Genmälet är affattadt i en form hvars vulgära uttryck än mera karaktärisera typen.

Men till sak.

Som bevis för det obefogade i H. 8. D:s påstående att vara den utan all jämförelse med afseende å nu särskildt krigsbilderna bäst försedda, framdrager V.-J. en jämförelseuppgift om antalet krigsbilder i de olika tidningarne, därvid V.-J:s antal vore det större. — Vi ha icke kontrollerat sanningsenligheten af denna uppgift, men betvivlar den obesedt med stöd af den traditionella ovederhäftigheten i alla V.-J:s upplage- o. a. siffror. — Men vore den sann — hvad bevisade den? Endast att tidningen haft så dåligt illustrationsmateriel — gamla fotografier, "affallskopior" af senare datum, planschverk o. d. — att större reproduktioner vore olämpliga. — Därför ha de rörts samman till det öfver-skådliga sammelsurium som under stora later bju-

des som "färsörste" (?) krigsbilder. t. o. m. i extra-nummer. Si skulle antalet hjälpa upp beskaffenheten. — Ty att vårt fotografiska materiel varit så öfverlägset som vi påstått, det har icke endast allmänheten öfverväldigande intygat utan äfven **Åhlen & Åkerlunds påtagliga intresse bevisat.** — Denna bokförlagsfirma — utgifvare af V.-J. och af det nu påbörjade bokarbetet om kriget med V.-J:s synnerligen enkla bildmateriel — har nämligen för flera veckor sedan genom redaktören af detta bokarbete herr Valdemar Langlet **med oss underhandlat om köp af våra krigsfotografier.** — Vi åsatte ett högt pris, betingadt dels af de betydande kostnader våra ojämförligt öfverlägsna originalfotografier medfört och dels af bristande intresse att se dem i V.-J., ett pris som firman emellertid icke ansåg sig komma ut med.

Ehuru väl denna framställning från firman gjordes sedan de "utsända kurirerna" hemkommit — en enbart löjeväckande reklamfras, som bevisar redaktionens fullkomliga obekantskap med en illustrerad tidnings lifsfråga: anskaffandet af det bästa tänkbara bildmateriele — ha vi icke förr velat omnämna detta faktum, men allt måste ha en gräns, och V.-J:s konkurrensmetoder sakna sådana. — Därför ha vi nu framlagt saken, fullt beredd på ett förnekande af sanningen. — Att också herr L. skulle vilja förneka sig ha gjort denna förfrågan till H. 8. D. och därom ha förhandlat med förlagsfirman — det ha vi ingen anledning tro. Redaktionen.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

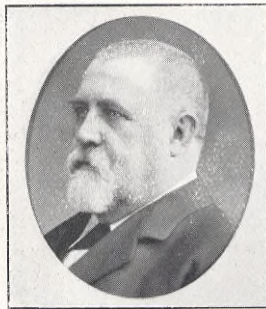
* Data å nästa sida.

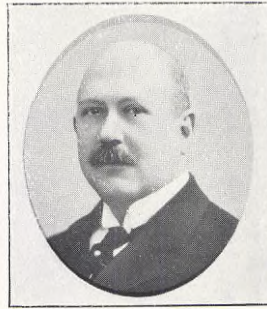
C. E. HEDLUND.
F. d. Öfveringeniör. — Hus-
kvarna. — 80 år 29 Sept.*

O. G. HALLSTRÖM.
Disponent. — Köping.
60 år 17 Sept.*

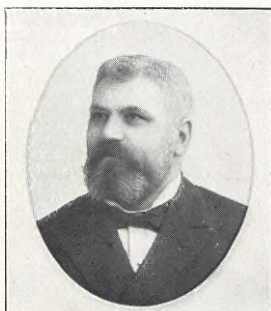
A. TENOW
Ingeniör. — Stockholm.
60 år 10 Sept.

T. ROBERG.
Konsul. — Stockholm.
50 år 28 Sept.*

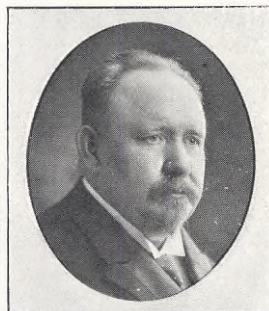
J. P. HÖGDAHL.
Rådman. Sparbanksdirektör.
Ämål — 80 år 16 Sept.

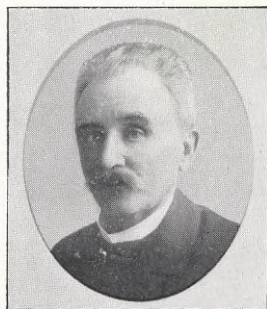
A. KNUTSON.
Fabrikör Stadsfullm. Varberg.
60 år 9 Sept

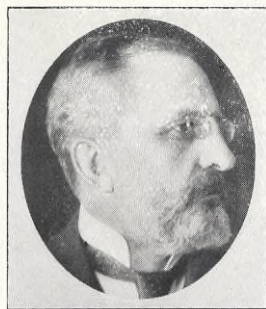
A. TÖRNQVIST
Disponent. Kommunalman. —
Mjölby. — 60 år 16 Sept.

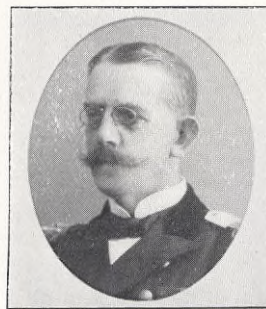
R. W. ALDERIN
Direktör. — Stockholm
55 år 26 Sept.*

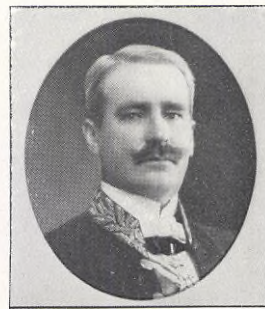
E. N. NILSSON.
F. d. Fördeln.-läkare — Hud-
dinge. — 70 år 25 Sept.*

H. BILLING.
Justitieråd. — Stockholm.
65 år 16 Sept.*

I. NEUENDORFF,
Chefsintendent. — Karlskrona.
60 år 26 Sept.*

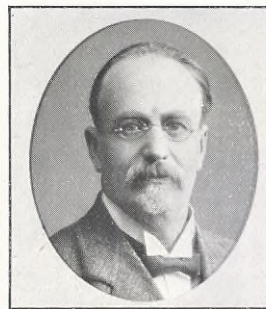
K. L. A. E. REUTERSKIÖLD.
Landshöfving. — Nyköping.
55 år 28 Sept.*

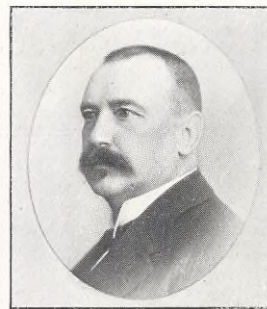
G. M. SJÖBERG.
F. d. Lektor. Fil. dr — Wisby.
70 år 26 Sept.*

A. G. WIDE.
Professor. Med. Dr. — Stock-
holm — 60 år 17 Sept.*

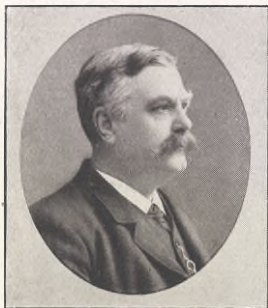
A. A. JENSEN.
Fil. Dr. Skrifställare — Stock-
holm. — 55 år 30 Sept.*

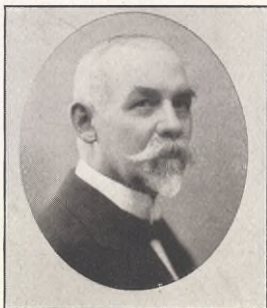
R. A. VON POST.
Stadsläkare. — Gefle.
50 år 25 Sept.*

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

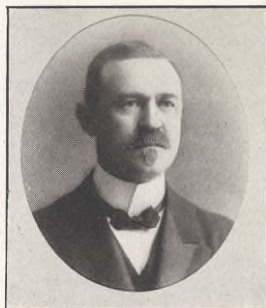
* Data här nedan.

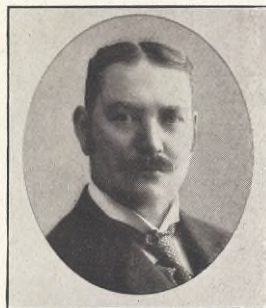
A. SVENSSON.
Grosshandlande — Kristian-
stad. — 65 år 18 Sept.*

H. L. BRUSEWITZ.
Direktör. — Göteborg.
60 år 21 Sept.*

C. G. E. UGGLA.
Friherre. Trafikchef — Hel-
singsborg — 50 år 25 Sept.*

C. HJORT.
Kontorschef. — Stockholm.
50 år 16 Sept.

M. HANSSON †.
Landtbr Landst-m. — Önnerup.
F. 34 † 9 Sept.

G. A. LIND †.
F. d. Prov.-läk. — Vimmerby.
F. 51 † 10 Sept.

A. G. ANDERSSON †.
F. d. Borgmästare — Sunds-
vall. — F. 53 † 6 Sept.*

W. R. LUNDGREN †.
Skeppsredare. — Göteborg.
F. 56 † 15 Sept.*

CARL HEDLUND. Aig. ex. fr. Tekn. högsk. 61. prakt. v. olika inhemska verkstäder o. blef öfvering. v. Husvarna vapenfabr. a-b. 81-05. Ord. i komm. st. 1900-05, i Husvarna byggn. nämnd 11-13; brandchef 81-05. GUNNAR HALLSTRÖM. Aig. fr. Örebro tekn. skola 74. anst. v. in- o. utl. verkstäder t. 83. förestånd. i Hagfors jernv. skruvfabriker 84-86; ing. v. Köpings mek. verkst. t. 06. styr. led. 97 samt verkstadsens disponent sedan 07. V. ord. i Sv. verkst. fören. öfverstyr. Stadsfullm. i Köping sedan 06, ord. i hamnstyr. sedan 03.

THORSTEN ROBERG. Efter afslutade skol- o. handelstudier samt egen affärsverksamhet i England, souschef i firman Olson & Wright i Stockholm 90-03. styr. led. i den t. a-b ombildade firman 03-08. deref ter dess verkst. dir. Tl. skeppsklarar. Stockholm 90-08. officiell sedan 09. Led af hand. o. sjöf. nämnden sedan 10; dir. i red. a-b. Condor. Belgisk konsul sedan 12. Intresserad pomolog o. fruktodlare. Led. af med. anledn. af kriget tillsatta industrikommissionen o. Statens krigsfrsökr. kommission.

ROBERT ALDERIN. Aig.-ex. fr. Tekn. skolans i Stockholm byggn. yrkesskola 82. byggmästareverksamhet 83-88. grundade Nya murbruksfabr. a-b. i Stockholm 89. samt sedan dess verkst. dir.; verkst. direktör i W. Wiklunds verkstäders a-b. sedan 06. Stadsfullmäktig i Stockholm 01. led. af kyrkoråd o. fattigv. styr.

EMIL NILSSON. Stud.-ex. 67. med lic. 79. med. hedersdr. i Upsala 1900; mil. läkare fr. sistn. år. förste batl. v. Skån. drag. reg. 84-95. reg-läk. derst. 95-06. i Fälltläk. kårens res. 06. förden. läk. derst. s. 4. Medic. förf.

HERMAN BILLING. Stud.-ex. 68. fil. kand. 72. jur. kand. 75. v. häradshöfd. 77. tjänstg. i embetsverk i Stockholm, utskottssek. h. kyrkomötet o. riksdagen samt förordnades 85 att biträda nya lagberedningen v. revision af strafflagen o. 88 t. medlem af kommittén i utarbet. af lagförslag ang. bo-lag o. löreningar. Led. af skandinav. checklagskomm. 96. Led. af styr. i Stockholms ensk. bank 89-97. Rådman i Stockholm 91. led. af nya lagberedn. s. a. af lagbyrån 94. justiteråd 97. Jur. hedersdr. i Lund 1900. Komm. m. st. k. N. O.

ISAAC NEUENDORFF. Stud.-ex. 74. e. o. kamm.-skr. v. Flott. 75. förste marinintend. o. chefsintend. 03. Örverkommissarie i dir. ö. Flottans penskassa 06. Stadsfullm. i Karlskrona 01. led. af kyrkoråd. 94-12. Led. af K. Örl. man. sällsk.

LENNART BEUTERSKJÖLD. U. löjtn. v. Lifreg. drag. 79. ryttm. 98. Aig. fr. Ultuna landtbr. inst. 83. förv. Sturehof. 84. Ord. i Botkyrka komm. st. o. nämnd 93-06. landstingsman 01-06. ord. i vägstyr. 04-06. i skogsv. styr. i Stockholms län 05-06. Landshöding i Södermanl. län sedan 06. Ord. i Hushålln. sällsk. sedan 09. i skytteförb. sedan 07. Led. af K. Landtbr. akad. Ord. i styr. i Husvarna vapenfabr. a-b.

GUSTAF SJÖBERG. Stud.-ex. 62. fil. dr. 69. docent i teor. fil. i Upsala 68. lektor v. Nya elem. skol. i Stockholm 71-81. förestånd. för Lyceum i. fil. derst. 75-03. Förestod den teoret. profärskursen i lärarekand. i Stock-holm 86-03. Landstingsman sedan 10. Styr. led. i Stockholms lärare-sällsk. ord. i Svenska lärare-sällsk. Lärarboksför. Eger egend. Stora Wede i Gottl. län.

ANDERS WIDE. Stud.-ex. 74. med. lic. 84. med. dr. 86. (professors n. h. o. v. 04) Bitr. läkare v. Gymnast.-ortoped. inst. i Stockholm 85-88. först. led. sedan 88. Tf. lär. v. Gymn. centr. inst. 87-88. bat. läk. i Fälltläk. kårens res. 90-01; docent i medicinsk gymnastik o. ortopedi v. Karol. inst. sedan 90. Intendent v. Lysekils hälsbadanst. 92 t. o. m. 14

INNEHÅLL: F. envoyéen Herman Lagercrantz (biografi och helsidesporträtt). — Scoutuppvaktning för prins Eagen. — Grejve Gustaf Sparres griff-färd. — Löjtnant Ernst Jungner †. — "Dunungen" på K. Dramatiska teatern i Stockholm. — Bilder till svenska dagskrönikan. — Världskriget i ord och bild. — Veckans porträttgalleri. — "Det sista skottet" Ber. af Gösta Adrian-Nilsson.

Eftertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan särskild medgiftande förbjudes vid laga påföljd.